

Talouden tasapainottamissuunnitelma

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 25.9.2019 Humppilan kunnan talouden tasapainottamissuunnitelman.

Talouden tasapainottamistyöryhmä on 11.9.2020 kokoontunut ja päivittänyt talouden tasapainottamissuunnitelman toimenpiteitä sekä lisännyt/tarkentanut suunnitelmaan vuosittaiset euromääräiset tavoitteet.

Humppilan kunnan talous

Humppilan kunnan vuoden 2021 talousarviota ja vuosien 2022–2023 taloussuunnitelmaa valmistellaan haastavassa tilanteessa.

Vuoden 2020 koronaepidemia ja sitä seuranneiden laajojen rajoitustoimien vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittävät. Kuntatalouteen epidemia vaikuttaa etenkin sote-menojen kasvuun, sekä vero- ja maksutulojen vähenemisen kautta.

Vuonna 2021 valtionosuuden Humppilan kunnan osalta ennustetaan laskevan 200 000 euroa vuodesta 2020. Väheneminen johtuu siitä, että vuonna 2020 valtionosuuksia tilapäisesti korotettiin. Vuoteen 2019 verrattuna valtionosuudet kuitenkin tämän hetkisen ennusteen mukaan nousevat 100 000 euroa, mutta samanaikaisesti verotulojen ennustetaan vähenevän 250 000 euroa. Tämän hetkisen ennusteen mukaan vuoden 2021 valtionosuudet ja verotulot vähenevät yhteensä n. 140 000 euroa vuosista 2019 ja 2020.

Humppilan kunnan talous on ollut pitkään alijäämäinen. Vuosien 2017 ja 2018 pienet ylijäämät eivät vielä korjanneet tilannetta. On myös huomioitava, että ilman testamenttilahjoitusta vuoden 2018 tilinpäätös olisi ollut noin 570 000 euroa alijäämäinen. Myös vuoden 2019 tilinpäätöksen alijäämä olisi ollut huomattavasti suurempi ilman harkinnanvaraista valtionosuutta.

Kunnan talousarviot on hyväksytty alijäämäisinä vuodesta 2016 lähtien. Vuoden 2020 talousarvio hyväksyttiin noin 260 000 euroa alijäämäisenä. Kuntalain mukaan vuoden 2020 tilinpäätöksen pitäisi olla ylijäämäinen. Tämä tarkoittaa sitä, että vuoden 2020 tilinpäätöksen pitäisi olla niin positiivinen, että sen avulla katetaan taseessa tällä hetkellä oleva alijäämä noin 378 000 euroa sekä lisäksi kuluvan vuoden osalta kertyvä alijäämä. Vuoden 2020 tilinpäätöksen ali- tai ylijäämäisyyttä on mahdotonta vielä tässä vaiheessa ennustaa riippuen mm. FSHKY:n sotemaksujen suuruudesta ja harkinnanvaraisen valtionosuuden myöntämisestä. Mikäli alijäämää ei ole vuoden 2020 tilinpäätöksessä katettu, voi edessä olla kuntalain mukainen arviointimenettely.

Kuntalakiin ollaan kuitenkin valmistelemassa muutosta. Tämän kuntalain väliaikaisen muutoksen myötä kunta voi kuitenkin hakea valtiovarainministeriöltä pidennystä alijäämän kattamiskaudelle, jos alijäämän kattaminen määräajassa on vaikeutunut koronavirusepidemian vuoksi. Valtiovarainministeriö voisi kunnan hakemuksesta päättää, että kunnan tulee kattaa taseeseen kertynyt alijäämä enintään kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, jotta kunnat voivat ottaa asian huomioon vuoden 2021 talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa.

Verot ja valtionosuudet 2016–2021

	VOS	VERO	YHTEENSÄ
2016	6 239 674 €	7 442 000 €	13 681 674 €
2017	6 052 895	7 652 447	13 705 342 €
2018	5 821 357	7 252 083	13 073 440 €
2019	5 700 722	7 768 000	13 468 722 €
2020 (tilanne 9/2020)	6 013 000	7 443 000	13 456 000 €
2021 (ennuste)	5 810 051	7 508 000	13 318 051 €

Vuoden 2021 talousarvio ja talouden tasapainottamissuunnitelma

Kunnanhallitus on asettanut tavoitteeksi, että vuoden 2021 talousarvio pyritään laatimaan ylijäämäiseksi. Lähtökohtana on, että kustannukset eivät saa nousta vuoden 2020 tasosta. Kustannusten arvioinnin lähtökohtana tulee olla toimintojen oikeat kustannukset, eivät menneiden vuosien tilinpäätökset.

Kustannusten säilyminen vuoden 2020 tasolla kuitenkin merkitsisi sitä, että tämän hetkisen vero- ja valtionosuusennusteen mukaan toimintatuottoja olisi saatava lisättyä lähes 600 000 euroa vuoden 2021 talousarvioon. Tästä johtuen talouden tasapainottamissuunnitelmaa tulee noudattaa talousarvion laadinnassa. Toimintakuluja tulee vähentää kautta linjan ja pyrkiä löytämään aktiivisesti uusia keinoja tulojen lisäämiseksi ja tulopohjan vahvistamiseksi, jotta kunnan talousarvio saadaan hyväksyttyä ylijäämäisenä. Ennusteen suuruuteen vaikuttaa ratkaisevasti ensi vuoden sotemaksujen suuruus ja lisäksi tämän hetken vuoden 2021 verotuloennuste saattaa olla liian positiivinen.

Talouden tasapainottamissuunnitelman toimenpiteet ja tavoitteet			
	Toteuma 8/2020	Vuosittainen tavoite	Tavoite v. 2021
Toimintatuottojen lisääminen ja tulopohjan vahvistaminen			
Kiinteistöverotuotto tuulivoimaloista Humppilan kunnan alueella on hyväksytty kaava 11:lle tuulivoimalalle. Suunnittelutarveratkaisulla on myönnetty 1 tuulivoimalan rakentaminen.	Rakentaminen aloitettu 2020. Ensimmäinen tuulivoimala valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä. Muiden tuulivoimaloiden rakentamista hidastavat edelleen valitusprosessit.	Arvioitu kiinteistövero 23 000 €/voimala	23 000 €
Yritystonttien myynti	Valtatie kahden varteen kunta on asemakaavoittanut Orron teollisuusalueen, Outlet-kylän kaupallisen alueen ja on kaavoittamassa Valtateiden 2 ja 9 risteysaluetta teollisuuden, liikenteen ja kaupallisten palvelujen käyttöön. Risteysalueen asemakaavan laadinta päästään aloittamaan loppuvuodesta. Tonttien myyntiä hidastanut aluevaraussuunnitelma, jossa otetaan kantaa alueen liittymiin, valmistuu syksyn aikana. Tonttien neliöhinta on 2€/m ² .		Vuoden 2021 aikana tavoitteena saada myytyä 5 tonttia 2€/m ² Tavoitteen toteutuessa tuloja 150 000 €.
Metsän myynti		yht. 100 000 euroa v. 2020 = 40 000 e	60 000 €

Metsänhoidollisista harvennushakkuista lisätuloja.		v. 2021 = 60 000 e	
Rakennusten käytön suunnitelma ja ulkoisten vuokrien päivittäminen Kartoitetaan kunnan kiinteistöjen käyttö ja tehdään suunnitelma tuleville vuosille kustannusten kattamiseksi ja tulojen lisäämiseksi. Käytöstä poistettujen rakennusten palauttaminen asunto- ja liiketiläkäyttöön. Vahvistetaan tulopohjaa päivittämällä ulkoiset vuokrat, mm. liiketilöiden vuokrat ja 2-tien varressa olevat mainoskyllit.	Tekninen lautakunta käsitellyt rakennusten käytön suunnitelman. Vuokrasopimuksia päivitetty tulojen lisäämiseksi ja kustannusten kattamiseksi.	25 000 €/v.	25 000 €
Kiinteistöjen kartoitus Kunnan alueella olevat kiinteistöt kartoitetaan. Operaatio tulee lisäämään kiinteistöverotuottoja.	Aloitetaan viimeistään vuoden 2021 alkupuolella. Kiinteistöverotuloja voidaan odottaa saatavan näiden rakennusten osalta v. 2022.	Arvio: 20 000 €	
Viemäriverkon runkoverkko laajennetaan kannattavampaan muotoon seuraavan viiden vuoden aikana.	Päivitetään viemärlaitoiksen toiminta-alue.		
Veroprosenttien tarkastaminen	Kunnallisveroprosenttia korotettiin 0,5 % tasolle 22 % vuoden 2017 alusta ja kiinteistöveroprosentteja korotettiin vuoden 2018 alusta.	Kunnallisveroprosentti on tällä hetkellä 22 ja kiinteistöveroakin on nostettu.	-

		Verotuksen kiristäminen nykytilanteessa ei ole taloudellisesti järkevää. Kunnallisveron tasoa seurataan ja tehdään tarvittaessa tarkennuksia.	
Korotetaan/päivitetään taksoja	Rakennusvalvonnan taksa, jätevesitaksa, ympäristönsuojeluviranomaisen taksa ja maa-ainestaksa korotettu/päivitetty vuoden 2020 aikana.		4000 €
Jätevesimaksujen korotus	Jätevesimaksuja on korotettu vuosittain 5 %. Korotuksia jatketaan, kunnes maksut kattavat jätevesikustannukset ja korjausinvestoinnit.	Jätevesimaksun 5 %:n korotus lisää tuloja noin 20 000 €.	
Viemäri liittymien liittymismaksujen korottaminen	Viemäri liittymien liittymismaksuja on korotettu ja viemäriverkon alueelle sijaitsevien kiinteistöjen edellytetään liittyvän viemäriverkkoon. Tuloja kertynyt 6/2020 16259,48 e (alv 0%).	Liittymismaksuista tuloja noin 30 000 €/vuosi.	30 000 €
Toimintakulujen vähentäminen ja kustannussäästöt			

Remontoinnin tarpeessa olevan vanhainkodin myynti tasearvolla ja tehostetun palveluasumisen tarjoaminen pääosin Attendo Oy:n uusissa tiloissa kuntakeskuksessa.	Toiminta alkoi heinäkuussa 2019. Myynti vähensi kunnan lainatarvetta ja vähensi kustannuksia 400 000 € vuoden 2018 tasosta.	Kustannukset pysyvät vuoden 2019 tasolla.	
Ulkoistukset, kilpailutukset ja seutuyhteistyö			
Ateriapalveluiden ulkoistus	Toteutettu 6/2019. Ateriakohtainen hinta laski 15 %.	Vuosittainen säästö: 35 000 euroa.	
Koulujen ja varhaiskasvatuksen kuljetusten kilpailuttaminen	Toteutettu 6/2018.	Vuosittainen säästö: 27 000 euroa.	
Siivoustoimintojen ulkoistaminen	Tarjous pyydetty ja saatu 12/2019. Tarjous ei tarjonnut säästöjä.	-	
Jatketaan kustannustehokkaiden toimintatapojen, palveluiden järjestämistapojen ja yhteistyökumppaneiden etsimistä. Käydään läpi palveluntarjoajien kanssa tehtyjä sopimuksia ja pyritään kilpailuttamaan toimintoja uudelleen.			
Forssan seudun kunnat selvittävät eri toimintojen hoitamista yhteistyössä. Seudullisen yhteistyön hyöty-kustannussuhdetta tulee tarkastella kriittisesti.	Tällä hetkellä selvitetään seutukirjastoa ja työllisyydenhoidon ekosysteemiä.		
Hulevesikustannusten vähentäminen		Vuosittainen säästö 20 000 €/vuosi.	20 000 €

Hulevesikustannukset ovat keskimäärin 80 000 €/ vuosi. Tavoitteena puolittaa kustannukset seuraavan 3 vuoden (2020-2022) aikana.	Viemäriverkostolle tehty korjaussuunnitelma, jonka tarkoituksena on alentaa myös hulevesipäästöjä.		
Henkilöstökulujen vähentäminen Henkilöstösuunnitelman mukaisesti työtehtäviä uudelleen organisoimalla eläköitymisten ja muun lähtövaihtuvuuden yhteydessä sekä kunnan väkiluvun ja lapsimäärän vähenemisen myötä pyritään henkilöstökuluissa saamaan säästöjä (1 htv/v.). Sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden palkkaamisessa käytetään harkintaa. Pyritään työllistämään palkkatuella henkilöitä, jos mahdollista. Kannustetaan henkilöstöä palkattomien vapaiden pitämiseen ja lomarahaa vaihtamiseen vapaaksi. Sijaisten palkkaaminen kielletty kyseiseksi ajaksi.	Talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti vuoden 2019 loppuun mennessä suoritettiin kunnan toimintojen kriittinen tarkastelu. Henkilöstön tehtäväkuvia ja kunnan organisaatorakennetta käytiin läpi ja tehtiin henkilöstösuunnitelma vuosille 2020-2022. Työpanosta pyritään kohdentamaan paremmin kunnan tavoitteiden mukaisesti. Henkilöstökulut ovat vähentyneet vuosittain.	Vuosittainen säästö 50 000 €/vuosi.	50 000 €
Työmarkkinatukimaksujen alentaminen Pitkäaikaistyöttömien aktiivinen ohjaus sopivan palvelun piiriin. Syvennetään		30 000 euroa/v.	30 000 €

yhteistyötä TE-toimiston ja FSHKY:n sosiaalitoimen kanssa.	Työmarkkinatukilistan maksut ovat kasvaneet. Asiakasohjaus FSHKY:n ja TE-toimiston puolelta ei toimi.		
Sote-menot pyritään saamaan keskimääräiselle valtakunnalliselle tasolle. Kunnan sosiaali- ja terveysmenot ovat edelleen yli maan keskitason n. 550 euroa/asukas. Humppilan kunta maksaa nykyasukasmäärällä laskettuna sote-menoista yli miljoona euroa enemmän, kuin kunta jossa kulut ovat keskimääräisellä tasolla.	Kunta on pyrkinyt ottamaan aktiivista roolia ennaltaehkäisevässä työssä. Kuntaan on palkattu määräaikainen liikunnaohjaaja, jonka avulla pyritään ennaltaehkäisemään sosiaali- ja terveystalvelujen tarvetta ja sitä kautta kustannuksia. Ikäihmisille on järjestetty aktiivista toimintaa yhdessä FSHKY:n kanssa. Pyritään aktiiviseen yhteistyöhön FSHKY:n kanssa kustannusten vähentämiseksi. Sotemaksujen ennustetaan (9/2020) alenevan n. 700 000 euroa vuonna 2021.	Kunta pyrkii omilla aktiivisilla toimenpiteillään laskemaan sote-palvelujen kustannuksia (ennaltaehkäisevä työ)	
Yleinen säästäväisyys kunnan toiminnoissa ja hankinnoissa Pyritään säästämään juoksevilla kustannuksissa. (esim. katuvalojen sammuttamisella kesäaikana sekä rakennusten käyttäjien ohjeistamisella aktiiviseen energiansäästämiseen veden ja sähkön osalta.)	Tilanne 06/2020: Kiinteistöjen käyttäjille tehty Kiinteistön käyttäjät energian säästäjinä -ohje 09/2019. Ohjetta päivitetään tarvittaessa. Katuvaloissa hämäräkytkimet, ajastinkellon asentaminen suunnitteilla.	Pyritään säästämään väh. 10 000 €/v.	10 000 €

Tavaroiden ja palveluiden hankinnoissa käytetään harkintaa. Pyritään hankkimaan edullisia tarvikkeita ja hankitaan tavaroita vain todelliseen tarpeeseen. Käytetään harkintaan koulutuksiin osallistumisessa.			
Kustannusten kattaminen hankerahoituksella Selvitetään valtion ja EU:n rahoitusmahdollisuuksia ja haetaan kunnan kannalta tarpeellista strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamista edistävää rahoitusta.	Pyritty hakemaan hyödyllistä hankerahoitusta kustannusten kattamiseksi. (Esim. liikunta, kulttuuri, koulut, päiväkoti ja henkilöstö.)	50 000 € - 100 000 €	50 000 €